

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 700/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť T. S., T., zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Geleneky Hencovskou, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv garantovaných čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 20/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 20/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. T. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť jej do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. T. S. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov), ktorú j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet JUDr. Evy Geleneky Hencovskej.

4. Vo zvyšku s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2013 doručená s'ťažnosť T. S. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 20/2008 proti Slovenskej republike o náhradu škody vo výške 39 246,92 € podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2. Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že civilné konanie o náhradu škody vyplýva z trestného konania nezákonne vedeného proti s'ťažovateľke, ktoré začalo 1. septembra 2003 a skončilo 25. apríla 2006 priaznivo voči nej oslobodením spod obžaloby. Ide v podstate o žiadanie satisfakcie na takmer ročné obmedzenie osobnej slobody (väzba a výkon trestu) a nezákonne vedené trestné konanie, ktoré trvá neprimerane dlhú dobu, čo uznal aj predseda okresného súdu, za ktorú sa jej listom z 2. júla 2013 ospravedlnil.

3. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala vydať nález, ktorý ústavný súd vysloví porušenie v záhlaví označených základných práv, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, prizná jej finančné zadosťučinenie v sume 15 000 € a náhradu trov konania v sume 331,13 €.

4. Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 27. januára 2014 uviedol, že konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím začalo 20. januára 2008 a bolo skončené rozsudkom vyhláseným na pojednávaní 10. decembra 2013, ale keďže proti nemu bolo podané odvolanie, vec ešte nie je právoplatne skončená. Predseda okresného súdu uznal, že tento druh sporu patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno hodnotiť ako právne zložitý. V okolnostiach danej veci však zistil určitú skutkovú zložitost' pre zabezpečenie množstva listinných dôkazov a vypočutie viacerých svedkov, ale podľa neho sa vyskytli dve obdobia nečinnosti, a to od 17. marca 2008 do 9. novembra 2009 a od 24. mája 2012 do 17. októbra 2013 v dôsledku personálnych zmien v osobe zákonného sudcu. Zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a rovnako sa vyjadrila aj sťažovateľka.

5. Ústavný súd si nevyžiadal spis z okresného súdu, lebo dospel k záveru, že pre toto rozhodnutie sú postačujúce vyjadrenia účastníkov a nesporný fakt, že v takej citlivej kauze pre sťažovateľku nedokázal okresný súd rozhodnúť (právoplatne) do 2 až 3 rokov.

6. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci vo vzťahu k namietaným priet'ahom. Následne ústavný súd pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska tvrdených porušení ústavou a dohovorom zaručených práv sťažovateľky a dospel k záveru, že jej sťažnosť je opodstatnená.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

8. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 28/01, I. ÚS 257/08). Ako z judikatúry ústavného súdu vyplýva, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho súdneho konania, s následkami v podobe porušenia označených základných práv. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitnosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť prietáhy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovávaní veci pre sťažovateľa v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie ESLP Philis proti Grécku, 1997, Pélissier a Sassi proti Francúzsku, 1999, I. ÚS 502/2012); podľa toho môže byť primeranosť dĺžky konania posudzovaná prísnejšie, ak si vec žiada rýchle a bezodkladné vybavenie, prípadne majú

na sťažovateľa zvlášť ťaživý dopad alebo tu pôsobí zdravotný stav sťažovateľky, tak ako to je i v tomto prípade.

9. Vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania (vyše 6 rokov) nepovažoval ústavný súd za významné uvedené kritériá podrobne skúmať, pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor o náhradu škody z nezákonného rozhodnutia nesmie v právnom štáte trvať takú dobu [predseda súdu uznal nečinnosť v trvaní vyše 3 rokov (bod 4)], lebo v opačnom prípade dôveryhodnosť justície ako celku utrpí zásadným spôsobom. Na jednej strane je to nezákonné zbavenie osobnej slobody sťažovateľky v trestnom konaní a na strane druhej na jej odškodnenie v civilnom konaní čaká poškodená neprimerane dlhú dobu, namiesto odškodnenia v primeranom čase.

10. Uvedené prieťahy v konaní nemožno ospravedlniť ani námietkou predsedu súdu o častých zmenách v osobe konajúceho sudcu, pretože je vecou štátu (súdu), aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby k takýmto zmenám nedochádzalo na úkor princípov a zásad zakotvených v ústave a dohovore, pokiaľ ide o primeranosť dĺžky konania vo vzťahu k sťažovateľke, ktorá od okresného súdu právom očakávala rýchle odškodnenie za nezákonne vedené trestné konania voči jej osobe.

11. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a predovšetkým na celkovú dĺžku konania a neefektívnu činnosť konajúceho súdu je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokováanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prieťahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prieťahov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ide najmä o ustanovenia § 6, § 100 ods. 1 a § 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), ktoré sa mali aplikovať ihneď po prekročení určitej „povinnej hranice“, ale najmä po opakovaných urgenciách a sťažnostiach na prieťahy zo strany sťažovateľky.

12. Pri zvážení všetkých už uvedených kritérií ústavný súd uzatvára, že sporná záležitosť sťažovateľky nebola v primeranej lehote prerokovaná, a teda došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Vzhľadom na to, že okresný súd už vo veci rozhodol, nebolo potrebné iniciovať prostriedok uvedený v § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, preto ústavný súd v tejto časti sťažnosti nevyhovел.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania dospel k záveru, že v danom prípade suma 3 000 € pre sťažovateľku zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu za ujmu, ktorú utrpela minimálne za 3-ročné prierahy v posudzovanom konaní.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry v obdobných prípadoch a zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva (pozri rozsudok veľkého senátu ESĽP z 29. marca 2006, vo veci Scordino v. Taliansko, sťažnosť č. 36813/97, ods. 202), ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, status sťažovateľa a celkovú dĺžku konania.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, preto ústavný súd rozhodol tak, že z titulu náhrady trov konania jej okresný súd zaplatí sumu 331,13 € (odmena za dva úkony právnej služby), a to na účet jej právnej zástupkyne.

16. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2014